

مکان و آموزش

واکاوی شرط مکانی اهداف آموزشی

www.ketab.ir

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر
مشخصات ظاهری

فروست

شابک

وضعیت فهرست نویسی

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

نسانه افزوده

ناسه افزوده

رده بدی کنگره

بندی دیویی

شماره کتابشناسی

م

موسوی خلخالی، سیدصالح، ۱۳۶۳-، گردآورنده، مترجم
مکان و آموزش: واکاوی شرط مکانی اهداف آموزشی / گردآورندگان و مترجمان
سیدصالح موسوی خلخالی، ابراهیم طلائی
(با همکاری موسسه فرهنگی هنری فهم اندیشه راهنمای زندگی (فار)،
موسسه مطالعات کودکی مدرسه.)
تهران: نشر شهریاران، ۱۳۹۸.
۴۰۲ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی
رنگی).

شهریاران: ۱۵... پژوهش های نو: ۰۱

۷۸۰۰۰۰ ریال ۳-۵۹۷۹۲۱-۹۷۸-۶۰۰

فیفا

ساختمان های مدارس -- مشخصات

School buildings -- Specifications

مدرسه ها -- تسهیلات

School facilities

طلائی، ابراهیم، ۱۳۵۴-، گردآورنده، مترجم

موسسه فرهنگی هنری فهم اندیشه راهنمای زندگی (فار)

موسسه مطالعات کودکی مدرسه

LB۲۲۲۱

۷۲۷

۵۷۴۸۸۷۵

تهران، خیابان استاد مطهری، خیابان قائم مقام فراهانی،

کوچه دهم، شماره ۲۴، طبقه چهارم، واحد ۱۵.

کدپستی: ۱۵۸۶۸۶۳۸۳۹، تلفن: ۸۸۵۳۷۲۷۴

نشر
شهریاران
SHRIARAN BOOKS

مؤسسه مطالعات کودکی مدرّس

با همکاری:

شماره ترتیب انتشار: ۱۵

عنوان: مکان و آموزش؛ واکاوی شرط مکانی اهداف آموزشی
گردآورندگان و مترجمان: دکتر سیدصالح موسوی خلخالی و دکتر ابراهیم طلائی

ویراستار: انتشارات پژوهندگان نجوای قلم

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۷۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۷۹-۲۱-۳

همه حقوق محفوظ است.

فهرست مطالب

۸ مقدمه

۱۰ پیشگفتار

بخش اول: روان‌شناسی محیط آموزشی

محیط فیزیکی مدرسه: مروری بر پژوهش‌ها با موضوع تأثیرات محیط مدرسه بر رویکردها،

رفتارها و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان..... ۱۵

رشد کودک و محیط فیزیکی..... ۷۹

تأثیر معماری کلاس درس بر عملکرد تحصیلی: مرور پژوهش‌ها..... ۱۱۵

بخش دوم: نقد فضای آموزشی

فلسفه فضای آموزشی..... ۱۳۱

جغرافیای اجتماعی، فضا و مکان در آموزش..... ۱۴۷

آموزش جایگزین و فضاهاى آن..... ۱۷۷

بخش سوم: طراحی، معماری و آموزش

کودکان و مکان؛ «محیط به مثابه معلم ثالث» در فلسفه آموزشی لوسین امیلیا..... ۲۱۷

نقشه‌های معماری و سبک‌های آموزشی؛ طراحی مدرسه به مثابه گردایش اجتماعی فضایی..... ۲۳۳

محیط کلاس و اثرات آن بر طرز کار معلمان..... ۲۶۷

محل قرارگیری فناوری کلاس و تأثیرات آن بر شیوه‌های آموزشی..... ۳۰۹

زیستنامه‌های کلاس درس: امر تدریس و یادگیری در شرایط متغیر مادی - مکانی مدرسه

(از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۵ میلادی)..... ۳۴۳

پیشنهاد یک مدل بین‌رشته‌ای برای طراحی مشارکتی بناهای آموزشی..... ۳۷۷

مقدمه

یکی از عناصر غیر قابل انکار در آموزش، مکانی است که آموزش در آن اتفاق می‌افتد؛ حال ممکن است این مکان فیزیکی باشد، یعنی کلاس درس و مدرسه و یا در عصر جدید، فضای مجازی. در آموزش‌های برخط هم مکان یکی از ابعاد مهم و تحت تحقیق پژوهشگران آموزش‌های برخط است که سرچه در نوشته‌های آنان، یکی از مزیت‌های آموزش‌های برخط را مشخصات لامکانی و لازم بر از بر می‌شمرند، محیط یادگیری برخط را مشتمل بر عناصر پیچیده و اثرگذاری می‌دانند که به نفعی مناسب هر یک از عناصر این مکان در محیط یادگیری برخط جزو عوامل توفیق دوره آموزشی به حساب شده است. عناصری همانند مکانی که عکس‌ها، متن‌ها و فیلم‌ها گذاشته می‌شود، نسبت به مکان این رسانه‌ها در محیط یادگیری برخط، نقاطی که فراگیر باید روی آن کلیک کند، آرایش صفحات پشت سر هم و ارجاعات درون متنی و...

حال در آموزش‌های متداول و کلاس و مدرسه‌محور، آیا دانش‌آموز می‌تواند خشتی باشد؟ به تعبیر فیلسوفان، حرکت هم از درون به برون میسر است و هم از برون به درون؛ یعنی چه بسا تغییر مکان (برون) درون را متأثر کند، حال چه در جهت مثبت یا جهت منفی. همانطور که کنش رانندگی افراد در مکان‌ها یا شهرهای مختلف و یا بهتر بگوییم در کشورهای مختلف، متفاوت است، گرچه این فرد همان فرد قبلی است و فقط مکانش عوض شده است. بعد از مدتی با زیست در مکان جدید و رانندگی طبق اسلوب آن مکان، خصلت رانندگی وی و سپس نگرش وی به عابر، قوانین و خودرو تغییر می‌یابد، یعنی درون بواسطه برون اصلاح می‌گردد.

این ویژگی اتفاقاً برای کودکان در سنین مدرسه اثربخش‌تر است. به تعبیر نظریه‌پردازان تئوری فعالیت، مکان تبدیل به ابزاری میانجی می‌شود که کنش سوژه را بر ابژه راهبری می‌کند. ابزار میانجی در تمام فعالیت‌های بشری حاضرند و در یادگیری حضور پر رنگ‌تری دارند و برای کودکان و نوجوانان تأثیر بیشتری هم دارند.

این کتاب قرار است از این بُعد به آموزش اثربخش و کارا کمک نماید، بعد اثرگذاری برون (مکان) بر درون (یادگیری). برخی از متخصصان برنامه درسی همچون فرانسیس کلاین، مکان را یکی از ۹ عنصر اصلی برنامه درسی می‌داند و برنامه‌ریز درسی باید برای آن تعیین تکلیف کند تا بتواند در حقیقت اهداف برنامه مطمئن شود.

در کتاب پیش‌رو، هم چالش پرداختن به مکان در حوزه آموزش بحث شده است و هم چگونگی و چالش‌های مترتب بر آن. امید است خوانندگان محترم که عمدتاً معلمان، متخصصان و دانشجویان حوزه تعلیم و تربیت و معماری هستند، با آرایه بازخوردهای سازنده ما را در بهبود مطالب این کتاب یاری رسانند. شأن ذکر است که قرار بر این است که در مرحله بعد، بر اساس مطالب این کتاب، کارهای آموزشی برای معلمان و مدیران مدارس برگزار گردد و در مرحله پایانی به مدارس و علمانی که قصد ایجاد تغییر در مکان آموزش خویش دارند، مشاوره‌های لازم آرایه گردد تا مطالب این کتاب از سطح اطلاع‌رسانی عبور کرده، به سطح اجرا و اصلاح برسد.

ابراهیم طلالی (عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس)